

компанії). Оскільки венчурні інвестиції не вимагають гарантій і застав повернення капіталу, єдиною гарантією для венчурних інвесторів є їх особистий досвід і кваліфікація під час відбору об'єктів інвестування, а також подальшу активну участь в їх управлінні [2;3]. Венчурний інвестор сподівається, що за цей час підприємство зможе значно збільшити свої обороти і дохід, ринкова вартість підприємства істотно зросте, і інвестор зможе вигідно для себе "вийти" з компанії.

Для зниження ризиків і проведення комплексу зусиль щодо недопущення провалів необхідно використовувати нові технології в бізнесі. З огляду на те, що формування венчурних історій починається в основному в університетах і різних НДІ, а також інших організаціях, що знаходяться в рамках бізнесу, то важливою складовою взаємодії бізнесу і науки є відповідна інституційна інфраструктура. Однак, через величезні ризики інноваційних підприємств традиційні фінансисти досить стримано інвестують капітал при чому це стосується не тільки приватних інвесторів, а й державних фондів, що володіють відповідною підтримкою держави [4]. Найчастіше венчурні капіталісти є настільки компетентними в різних секторах економіки, що вони є основою для успішного фінансування інновацій. Адже недостатньо просто перевірити на життєздатність ідею, але набагато важливіше успішно вивести її на ринок. При цьому істотним є фактор часу, тому іноді інновація не окупається протягом тривалого проміжку часу. Багато досліджень показують, що через зниження фінансових обмежень помітно підвищується інтенсивність інновацій в нових компаніях, що в свою чергу веде до збільшення кількості таких підприємств з огляду на підвищення очікуваної прибутковості на вкладений капітал.

Але одним з основних недоліків венчурного капіталу є те, що ви віддаєте венчурній фірмі акції своєї компанії в обмін на фінансування. Тому ви втрачаєте гроші, хоча технічно не зобов'язані повертати їх. При співпраці з венчурними капіталістами ви тримаєте їх в курсі того, як саме ви керуєте своїм стартапом. Вони будуть захищати свої інвестиції і при цьому їх погляди на різні питання можуть не збігтися з вашими, що призведе до конфліктів

Венчурний капітал є одним з найважливіших джерел формування інноваційного потенціалу, підвищення підприємницької активності та отримання прибутку. Тому і масовий розвиток інноваційних підприємств напряду залежить від розвитку венчурної діяльності та венчурного капіталу.

Література

1. Ведение бизнеса – 2014 “Понимание регулирования деятельности малых и средних предприятий” [Электронный ресурс] / Группа Всемирного Банка. – URL:<http://russian.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2014>
2. <https://home.kpmg/ua/uk/home/media/press-releases/2020/08/venchurnyy-kapital-zalyshayetsya-stiykym.html>
3. http://esu.com.ua/search_articles.php?id=33454
4. https://studme.com.ua/1767092110174/finansy/venchurnyy_kapital_kak_istochnik_finansirovaniya_rastuschih_predpriyatij.htm

УДК: 330.341: 339.13

Олександр Садовник

*к.е.н., доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
sadvornyk@kneu.edu.ua*

**ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ГОЛОВНА СКЛАДОВА
АГРОТРЕЙДИНГУ В УКРАЇНІ**

INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP AS THE MAIN COMPONENT OF AGROTRADING IN UKRAINE

ИННОВАЦИОННОЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО КАК ГЛАВНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ АГРОТРЕЙДИНГА В УКРАИНЕ

Анотація. Досліджено зв'язок інноваційної діяльності в агробізнесі з розвитком міжнародного агротрейдингу в умовах глобалізації, відображено важливість даного взаємозв'язку.

Abstract. The connection of innovative activity in agribusiness with the development of international agro trading in the conditions of globalization is investigated; reflects the importance of this relationship.

Аннотация. Исследована связь инновационной деятельности в агробизнесе с развитием международного агротрейдинга в условиях глобализации, отражена важность данной взаимосвязи.

Біля 13 % ВВП та 45 % в структурі експорту товарів України у 2020 році становила продукція агропромислового сектору та харчової промисловості. Не зважаючи на всі економічні, соціальні, політичні та епідеміологічні глобальні виклики, з якими зіткнулась Україна за останні роки, агробізнес залишився флагманом вітчизняної економіки. Україна здійснює торгівлю товарами більше ніж з 200 країнами світу і практично до кожної з них експортує продукцію агросектору. Так, за останні 3 роки основними експортними товарами агробізнесу, які можна класифікувати як «агросировина» стали: зернові культури (кукурудза, пшениця, ячмінь), олійна група (соняшник, насіння соняшнику, олія, плоди олійних рослин), насіння рослин, цукор, горіхи, овочі та продукти переробки овочів, продукція борошномельно-круп'яної промисловості, алкогольні напої тощо. В той же час основною готовою «агропродукцією» для споживання стали: жири тваринні, м'ясо та субпродукти, м'ясо птиці, кондитерські вироби, готові продукти із зерна, молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед. Цей список можна продовжувати надалі, що вказує на потужність та товарне різноманіття агросектору України. Крім цього, відбулося подальше зростання торговельного сальдо, експорт майже всіх видів продукції перевищив імпорт (лише за виключенням продукції, яку України виробляє в не великих обсягах, або виробництво взагалі відсутнє). При цьому вже чітко сформувались основні торговельні партнери, до яких в 2020 році можна включити країни ЄС, Китай, Ізраїль, Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ), Сполучені Штати Америки (США) (табл. 1.). До того ж в країни ЄС та Китай Україна експортує більше ніж 45 % всієї експортної аграрної продукції. Враховуючи асортимент продукції, вимоги споживачів до її якості та тенденції подальшої експансії українського агровиробника в глобальному просторі, такі результати успіху агротрейдингу можливі лише за рахунок розвитку інноваційного підприємництва.

Під інноваційним підприємництвом ми розуміємо діяльність конкретного суб'єкта підприємницької діяльності щодо використання результатів наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень, що обумовлює виникнення якісно нових і кращих за своїми властивостями товарів чи послуг, що реалізуються на ринку, або технологій, які використовуються у практичній діяльності [1, с.14]. Інноваційне підприємництво, як в цілому так і в агробізнесі зокрема, реалізується через інноваційну діяльність — будь яку діяльність, що безпосередньо пов'язана з продукуванням нових наукових ідей, їх реалізацією у матеріальній і нематеріальній сфері, що зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів, робіт і послуг [1, с.16].

**ТОП-5 основних міжнародних партнерів України з експорту агропродукції,
2020 рік (в розрізі ТОП 3-5 видів експортної агропродукції)**

Вид експортної продукції	Експорт агропродукції з України в 2020 р., \$.млн.				
	ЄС	Китай	Ізраїль	ОАЕ	США
ВСЬОГО, в тому числі:	6 529,5	3 552,7	375,5	225,1	107,9
- зернові культури;	1 789,4	1 854,9	229,8	26,3	
- жири та олії тваринного або рослинного походження;	1 841,6	1 113,5	19,6	80,0	56,9
- насіння і плоди олійних рослин;	1 255,2		18,9		
- залишки і відходи харчової промисловості, готові корми для тварин;	468,5	488,4	37,3		
- їстівні плоди та горіхи;	185,9				
- молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед				32,7	15,0
- продукти переробки овочів, плоди або інші частини рослин;					14,1
- алкогольні та безалкогольні напої, оцет;			20,8		5,9
- м'ясо та їстівні субпродукти.				54,0	

Джерело: сформовано автором на основі [2]

В той же час, коли ми говоримо про аготрейдинг розуміємо систему, яка гарантує забезпечення основних виробничих потреб агробізнесу через комплектацію бізнес-процесів необхідними матеріально-технічними та фінансовими ресурсами та націлена на підвищення ефективності збуту вирощеної/виробленої продукції [3, с.53]. Інноваційність аготрейдингу очевидна: сьогодні значна кількість виробничих бізнес-процесів агросектору України розвивається в руслі світових тенденції інноваційного розвитку: ІТ-новації, роботизація, точна інженерія, докорінно змінюють свідомість учасників аготрейдингу, а методи управління з інших галузей сьогодні адаптовані до реалій агробізнесу та набувають подальшого розвитку.

Окремою складовою інноваційного підприємництва є освоєння капітальних інвестицій в агросекторі, які направлені не лише на виробництво даної продукції, але і розвиток обслуговуючої інфраструктури (доробка, переробка, логістика тощо). Так, за 9 місяців 2020 року капітальні інвестиції у сільське, лісове та рибне господарство становили біля 25 млрд. грн., а у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 14,6 млрд. грн. [4] Щоправда слід відмітити, що спостерігається скорочення таких інвестицій у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року, про що засвідчують індекси капітальних інвестицій (56,6% та 63,4% відповідно наведених галузей). Таке зниження стало причиною погіршення інвестиційного клімату в Україні та викликано загальним відтоком інвестицій з України. Проте не зважаючи на це, агробізнес й надалі продовжує реінвестувати у власний розвиток, оскільки світові ціни та попит на українську агропродукцію підштовхують виробників та трейдерів до пошуку нових інноваційних важелів з виробництва та реалізації продукції.

Наприклад, аналізуючи тенденції розвитку основних види продукції, що зазначені в табл. 1, слід відмітити, що агровиробники та трейдери суттєво оновлюють основні фонди, які задіяні в окремих циклах виробництва, доробки та реалізації продукції. Зокрема, при вирощуванні продукції рослинництва та тваринництва на підприємствах використовуються сучасна передова енергозберігаюча техніка та технології, які дозволяють раціонально поєднувати виробничі ресурси, забезпечувати підвищення продуктивності рослин та тварин, націлені на оптимізацію виробничих процесів та, як наслідок, зменшують собівартість виробленої продукції. Якщо аналізувати ринок зернових та олійних культур, в Україні на сьогодні функціонує біля 1320 елеваторів загальною потужністю 55,5 млн.т, з яких 87 шт. відносяться до портового типу, 14 – до припортового. При цьому спостерігається постійне оновлення існуючих елеваторів та будівництво нових, більш потужних, які використовують інноваційні енергоощадні технології очищення, сушіння та зберігання зерна. Враховуючи суттєві цінові світові коливання на продукцію зернових та олійних культур, вартість та якість зберігання

продукції на елеваторах істотно підвищує загальну ефективність агротрейдингу. Так, якщо проаналізувати динаміку цін лише за січень-лютий 2021 року на основні зернові та олійні культури, слід відмітити, що станом на 19.02.21 р, у порівнянні з 04.01.21, світові ціни та на території України по таких продуктах як пшениця 2 класу, кукурудза, соняшник та соя зросли від 7,6% до 29,1% в залежності від умов поставки (табл. 2).

Таблиця 2

Цінові коливання на окремі види агропродукції в Україні та світі за різних умов поставок, січень-лютий 2021 р.

Умови поставки	Одиниці виміру	Середня ціна на 04.01.21.р	Середня ціна на 19.02.21.р	Приріст	
				грн.,\$/т	%
Пшениця, 2 клас					
Україна СРТ, (порти Чорного моря)	грн/т	7800	8950	+ 1150	+14,7
Україна FOB, (порти Чорного моря)	\$/т	252,5	281,5	+ 29	+11,5
Ф'ючерсні контракти, США (на березень)	\$/т	219,9	236,6	+ 16,7	+7,6
Кукурудза					
Україна СРТ, (порти Чорного моря)	грн/т	7075	8075	+ 1000	+14,1
Україна FOB, (порти Чорного моря)	\$/т	228,5	261,5	+ 33	+14,4
Ф'ючерсні контракти, США (на березень)	\$/т	168,2	217,2	+ 49	+29,1
Соняшник					
Україна СРТ, (завод)	грн/т	18750	22800	+ 4050	+21,6
Україна FOB, (порти Чорного моря)	\$/т	610	705	+ 95	+15,6
Соя					
Україна СРТ, (завод)	грн/т	16750	19050	+ 2300	+13,7
Україна FOB, (порти Чорного моря)	\$/т	495	545	+ 50	+10,1
Ф'ючерсні контракти, США (на січ/бер)	\$/т	434,9	508,4	+ 73,5	+16,9

Джерело: сформовано автором на основі [5]

Враховуючи аналогічні коливання протягом року, виробники та агротрейдери, які мають потужності зі зберігання продукції, намагаються продавати продукцію на піку ринкових цін, що істотно підвищує загальну ефективність їх діяльності. За подібних ситуацій працюють агровиробники і на інших світових продуктових ринках. Проте не зважаючи, що це за ринок, український виробник чітко розуміє тенденції та смаки споживачів, відслідковує квоти та законодавство країн, з якими він співпрацює. Тому не дивно, що найбільших успіхів в світовому агротрейдингу досягають ті гравці, які постійно впроваджують інноваційне підприємництво у виробництві, доробці, зберіганні та реалізації аграрної продукції. При цьому прослідковується ефективність даної взаємодії: інвестуючи в інноваційне підприємництво агровиробники підвищують конкурентоспроможність власної продукції на світовому ринку, отримують додаткові прибутки та спрямовують їх на підвищення капіталізації підприємства.

Література

1. Павленко І.А. Інноваційне підприємництво в трансформаційній економіці України: монографія. Київ: КНЕУ, 2007. 248 с.
2. Структура аграрного експорту України з США, Китаєм, Ізраїлем, ОАЕ та ЄС за 2017-2020 роки. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/862-struktura-agrarnogo-eksportu-ukrayini-z-ssha-kitayem-izrayilem-оae-ta-yes-za-2017-2020-roki> (дата звернення: 15.03.2021).
3. Садовник О.В. Агротрейдинг як невід'ємна складова розвитку економіки підприємств агробізнесу // Економіка підприємства: теорія та практика. / ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана», – Київ : КНЕУ, 2020. – С. 53–54.
4. Стан агропромислового комплексу у 2020 році URL: https://agro.me.gov.ua/storage/app/sites/1/stanAPK_pdf_zvity/%D0%90%D0%9F%D0%9A%202020/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%20%D0%90%D0%9F%D0%9A%20_2020%20%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf (дата звернення: 17.03.2021).
5. Біржовий вісник Київської агропромислової біржі «Київагропромбіржа», №07 (838) 2021 р. URL : <http://visnik.kiev.ua/ukr/zurnal/visnik.pdf> (дата звернення: 17.03.2021).